

פתרון בחינת הבגרות בידיעת הלשון והבעה
שאלון משולב 011104
מוגש על-ידי ישראלה דוד, רחל נעים ואפרת לילוס
מורות ברשת בתי-הספר של "יואל גבע"

מדינת ישראל
 משרד החינוך התרבות והספורט

סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 מועד הבחינה: קיץ תשס"ו, 2006
 מספר השאלון: 011104
 נספת: גיליון תשובות

ידיעת הלשון והבעה

שאלון משולב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.
8 נקודות	—	(2×4)	—	פרק א — דיוקי הגייה
24 נקודות	—	$(1 \times 8) + (2 \times 8)$	—	פרק ב — הפועל
16 נקודות	—	(4×4)	—	פרק ג — תצורת השם ותורת ההגה
24 נקודות	—	(6×4)	—	פרק ד — תחביר ושחבור
<u>28 נקודות</u>	—	$(8+2+4+6+4+4)$	—	פרק ה — הבנה
100 נקודות	—	סח"כ		

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מינחדות:

- (1) ענה על השאלות 1-12 בגיליון התשובות המצורף.
- (2) משאלה 13 והלאה כתוב את תשובותיך במחברת הבחינה.
- (3) בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.
- (4) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נמרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמתוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

ענה על השאלות 1-12 בגיליון התשובות המצורף.

בשאלות 1-12 מוצעות לכל שאלה ארבע אפשרויות תשובה, אך הק אחת מהן נכונה. בנספח תמצא גיליון תשובות ובו מספרי השאלות, ולידם אותיות המציינות את התשובות המוצעות. בגיליון התשובות סמן לכל שאלה x במשבצת שמשמאל לאות המציינת את התשובה הנכונה (ראה דוגמה במסגרת).

לכל שאלה סמן x אחד בלבד. אם תסמן יותר מ-x אחד לשאלה, תיפסל התשובה.

שים לב: בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.

דוגמה לסימוני בגיליון התשובות:

61.	א.	השארתי	אֶצְלְכֶם	מעטפה ובה	שְׁנַיִם-עֶשֶׂר	תמונות.
	ב.	השארתי	אֶצְלְכֶם	מעטפה ובה	שְׁנַיִם-עֶשֶׂר	תמונות.
	ג.	השארתי	אֶצְלְכֶם	מעטפה ובה	שְׁתַּיִם-עֶשְׂרָה	תמונות.
	ד.	השארתי	אֶצְלְכֶם	מעטפה ובה	שְׁתַּיִם-עֶשְׂרָה	תמונות.

את התשובה הנכונה עליך לסמן בגיליון התשובות כך:

61.   א   ב   ג   ד

/המשך בעמוד 3/

פרק א - זיוקי הגייה (8 נקודות)

ענה על השאלות 1-4 בגיליון התשובות (לכל שאלה - 2 נקודות).
הקפד לבחור באפשרות המבטאת את ההגייה הנכונה של שם המספר, מילת היחס, ויזיו החיבור
ואותיות השימוש (כל"ב).

1. א. יום העצמאות החמשים ושמונה של מדינת ישראל חל השנה בשלשני במאי.
ב. יום העצמאות החמשים ושמונה של מדינת ישראל חל השנה בשלושה במאי.
ג. יום העצמאות החמשים ושמונה של מדינת ישראל חל השנה בשלושה במאי.
ד. יום העצמאות החמשים ושמונה של מדינת ישראל חל השנה בשלושה במאי.

2. א. הפנינו אליך בחמשה-עשר אחוזים מכלל הנרשמים לחוגים.
ב. הפנינו אליך בחמש-עשרה אחוזים מכלל הנרשמים לחוגים.
ג. הפנינו אליך בחמשה-עשר אחוזים מכלל הנרשמים לחוגים.
ד. הפנינו אליך בחמש-עשרה אחוזים מכלל הנרשמים לחוגים.

3. א. בעמוד ארבעה-עשר בעיתון קראתי שני מאמרים מעניינים.
ב. בעמוד ארבעה-עשר בעיתון קראתי שתי מאמרים מעניינים.
ג. בעמוד ארבע-עשרה בעיתון קראתי שני מאמרים מעניינים.
ד. בעמוד ארבע-עשרה בעיתון קראתי שתי מאמרים מעניינים.

4. א. קנינו את המתנה בלעדכם. מחירה - עשרים ושבוע שקלים.
ב. קנינו את המתנה בלעדכם. מחירה - עשרים ושבועה שקלים.
ג. קנינו את המתנה בלעדיכם. מחירה - עשרים ושבוע שקלים.
ד. קנינו את המתנה בלעדיכם. מחירה - עשרים ושבועה שקלים.

/המשך בעמוד 4/

פרק ב – הפועל (24 נקודות)

בפרק זה שאלות סגורות ושאלות פתוחות.

את התשובות לשאלות הסגורות (שאלות 5-12) המשך לסמן בגיליון התשובות.
את התשובות לשאלות הפתוחות (שאלות 13-20) כתוב במחברת הבחינה.

שאלות סגורות (16 נקודות)

ענה על השאלות 5-12 בגיליון התשובות (לכל שאלה – 2 נקודות).

5. התרופה החדשה תִּרְפֵּא חולים רבים.
איזה פועל הוא מאותו שורש של הפועל תִּרְפֵּא, אך בבניין אחר?
א. מְרַפֵּים   ב. נִרְפְּאֵת   ג. רִפְּאָה   ד. רִפְּאוּ

6. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. לקראת החג תִּפְרֹז לי בגדים חדשים.   א.
ב. בקרוב תִּפְרֹז את אדמות הנגב.
ג. הציבור מְפַנֵּים היטב את התוראות להתנהגות בעת רעידת אדמה.
ד. בגלל התהלכה השוטרים מְפַנֵּים את הנהגים לדרכים חלופיות.

7. ראש הממשלה נִוְעַד אמש עם השר החדש.
מהו שם הפועל של הפועל נִוְעַד?
א. לְנַעַד   ב. לְהוֹעִיד   ג. לְתַעַד   ד. לְהִנְעֵד

8. בשיטת הטיפול החדשה טְמוּנִים סיכויים וסיכונים.
איזה פועל בנוי מאותו שורש של הפועל טְמוּנִים, אך בבניין נפעל, גוף נסתרות, זמן עתיד?
א. תְּטַמְנֶה   ב. תְּטַמְנֶה   ג. תְּטַמְנֶה   ד. נְטַמְנוּ

/המשך בעמוד 5/

9. I אש נְצַתָּה בשדה קוצים.
 II לקראת התערוכה הבאה יִצַר האמן פסל חדש.
 מהו המשפט שהנאמר בו נכון?
- א. שני הפעלים נְצַתָּה, יִצַר זהים בגזרה, אך שונים בבניין, בגוף ובזמן.
 ב. שני הפעלים נְצַתָּה, יִצַר זהים בגזרה ובבניין, אך שונים בגוף ובזמן.
 ג. שני הפעלים נְצַתָּה, יִצַר זהים בבניין, בגוף ובזמן, אך שונים בגזרה.
 ד. שני הפעלים נְצַתָּה, יִצַר זהים בגזרה, בבניין, בגוף ובזמן.
10. רגשות מְבַעֵים גם באמצעות שפת הגוף.
 איזה פועל הוא מאותה גזרה של הפועל מְבַעֵים?
- א. מְקַדֵּו **ב. יִתִּירו** ג. יִדְבְּקו ד. פָּנּו
11. I חֲשָׁבו היטיב לפני שאתם מתכננים את חופשתכם!
 II הם חֲשָׁבו את עלויות החופשה ומצאו שהן גבוהות.
 שני הפעלים חֲשָׁבו, חֲשָׁבו נבדלים זה מזה:
- א. בבניין, בגוף, בשורש.
 ב. בשורש, בגוף, בזמן (דרך).
 ג. בבניין, בגוף, בזמן (דרך).
 ד. בגזרה, בגוף, בזמן (דרך).
12. בשנה הבאה יִעַרְךָ מחקר על השפעת שינויי האקלים על כדור הארץ. המחקר יִעֲקֹב אחר שינויים בטמפרטורות במקומות שונים בעולם. התקציב למחקר יִעֲבֹר מהמשרד לאיכות הסביבה.
 מה הם שמות הבניינים לפי סדר הופעת הפעלים במשפטים?
- א. קל, קל, הופעל
 ב. פיעל, הופעל, קל
 ג. נפעל, קל, הופעל
 ד. נפעל, הופעל, קל

/המשך בעמוד 16/

את התשובות משאלה 13 והלאה כתוב במחברת הבחינה.
העתק למחברתך את מספר השאלה, וכתוב לידו את התשובה.

שאלות פתוחות (8 נקודות)

קרא את הקטע הקצר שלפניך, וענה על כל השאלות 13-20 שאחריו (לכל שאלה – נקודה אחת).

התושבים פנו לעירייה והתלוננו שהמוקד העירוני אינו מתפקד כראוי. בתגובתה הציעה העירייה למנות צוות מיוחד שיטפל בפניות הדחופות, ואכן מאז המינוי השתפר השירות, והדבר נקר בירידה במספר התלונות.

13. מהו השורש של הפועל מתפקד? ת-פ-ק-ד

14. מהו הבניין של הפועל מתפקד? פ+ע (פיע)

15. מהו השורש של הפועל הציעה? א-צ-ע

16. מהו השורש של שם הפועל למנות? מ-נ-ת/ה

17. מהו הבניין של שם הפועל למנות? מ+ע (מע)

18. מהו הבניין של הפועל השתפר? ה+פ+ר

19. מהו השורש של הפועל נקר? נ-כ-ר

20. מהו הבניין של הפועל נקר? נ+ע+ר

/המשך בעמוד 7/

פרק ג – תצורת השם ותורת ההגה (16 נקודות)

בפרק זה עליך לענות במחברת הבחינה על ארבע מהשאלות 21-28 (לכל שאלה – 4 נקודות).
 תוכל לבחור את השאלות כרצונך משתי החטיבות (מתצורת השם ומתורת ההגה): או רק מאחת מהן.
שים לב: בשאלות שיש בהן שני סעיפים, II-I, יש לענות על שניהם.
 בשאלות הסגורות העתק למחברתך את מספר השאלה ומספר הסעיף, ולידם העתק את
 התשובה הנכונה במלואה (אין צורך להעתיק את הניקוד).

תצורת השם

21. I. איזה שם הוא מאותו משקל של השם **מַגְפָּה**, אך בגזרת השלמים?
 א. **מַצְבָּה**   ב. **בְּפָלָה**   ג. **מְבַחְנָה**   ד. **בְּעַרְה**
- II. איזה שם יוצא דופן מבחינת המשקל?
 א. **מְשַׁחָה**   ב. **מְרַמָּה**   ג. **מְצָחָה**   ד. **מְשַׁנָּה**
22. I. איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך התצורה?
 א. **רְקִדוֹן**   ב. **עֲקָרוֹן**   ג. **מְטֵמוֹן**   ד. **שְׂאֵלוֹן**
- II. איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך התצורה?
 א. **נְהוּת**   ב. **רְאֵוֹת**   ג. **יִשְׁוֹת**   ד. **מְהוּת**
23. I. איזה שם לא נוצר משורש תנייני?
 א. **מְתוֹן**   ב. **מְקוּשׁ**   ג. **מְחֻזָּר**   ד. **מְסַפֵּר**
- II. איזה שם יוצא דופן מבחינת הגזרה?
 א. **תְּפָקִיד** (משימה שהוטל על מישהו לבצעה)
 ב. **תְּעִיגִית** (צום)
 ג. **תְּמָהִיל** (תערובת הנוצרת לאחר מתילת של נוזל בנוזל)
 ד. **תְּלַקִּיט** (אוסף של מאמרים וידיעות שהופיעו לאחרונה בעיתונים, בחוברות
 ובספרים)

/המשך בעמוד 8/

24. לפניך ארבעה שמות שקבעה האקדמיה ללשון העברית.

הסבר את דרך התצורה של כל אחד מהשמות.

- א. מסוע – סרט הנע ממקום למקום ומשמש להסעת אנשים או להעברת חומרים. שניש באשק
- ב. מסרון – מסר קצר בכתב המשודר מטלפון נייד אחד (או מן האינטרנט) לטלפון נייד אחר (SMS).
- ג. צרופה – קובץ (מסמך, תמונה, מצגת וכדומה) המצורף למכתב בדואר האלקטרוני שניש באשק (באנגלית: attachment).
- ד. חינור – יצור מכוכב אחר. חיס + חיס (החחס) (חי + חס)

תורת ההגה

25. I. באיזו מילה יש דגש משלים ודגש תבניתו?
א. תִּכְבְּדוּ   ב. תִּנְשְׂאֵי   ג. טִפְחָתָם   ד. מִתְמָם
- II. באיזו מילה כל הדגשים הם דגשים קלים?
א. תִּפְלוּ   ב. תִּבְיִטִי   ג. פִּרְסְמָת   ד. סִפְמָת
26. I. באיזו מילה לא חל תשלום דגש?
א. הִתְפָּאֵר   ב. אָרְבוּ   ג. מְצַרְף   ד. גָּרַד
- II. באיזו מילה מן המילים המודגשות שלפניך חל כיווץ דיפתונגי?
א. האלוף הוֹדֵף כדור ברזל.
ב. התלמיד הוֹנָה בהקיץ.
ג. הזמר הוֹדָה לקהל מאזיניו.
ד. בצהריים כיכר העיר הוֹמָה ותוססת.

/המשך בעמוד 9/

I. 27. באיזו מילה כל אותיות אהו"י הן עיצורים?

- א. הוֹשִׁיבָה ב. אֶהְבֵּתִיךָ ג. יֶאֱכְלוּ ד. אֶהְבֵּתָה

II. באיזו מילה מן המילים המודגשות שלפניך יש להוסיף מפיק?

- א. אינני יודעת מדוע חברתי מְתַמְתֵּמָה.
 ב. כולם דיברו עָלֶיךָ בהערכה רבת.
 ג. פגשתי את בְּנָהּ במגרש החניה.
 ד. התברר שהקופאי גָּבַהּ ממנה תשלום עבור החניה במגרש.

28. קרא את הקטע הקצר שלפניך, וענה על השאלות I-II שאחריו.

מיהרנו לכינוס משום שידענו שדלת האולם תינעל בתוך דקות ספורות. כשהגענו לאולם הסדרן ביקש גם מאתנו, העיתונאים, לְהַצִיג את ההזמנה. מבקשתו הִשְׁתַּמְעֵה כי הוא אינו מְכִיר אותנו.

- I. איזו תופעה לשונית משותפת לפעלים הִגְעָנוּ, לְהַצִיג, מְכִיר? היגמא - אטאנה
 בחר בפועל אַתָּה, והסבר באמצעותו את התופעה. * הִגְעָנוּ. * הִגְעָנוּ. ← הִגְעָנוּ.
 II. אילו שתי תופעות לשוניות חלו במילה הִשְׁתַּמְעֵה?
 א. טניול עיצוויים
 ב. השפעת עיצור ארוך (שמח חנוכה)

/המשך בעמוד 10/

פרק ד - תחביר ושחבור (24 נקודות)

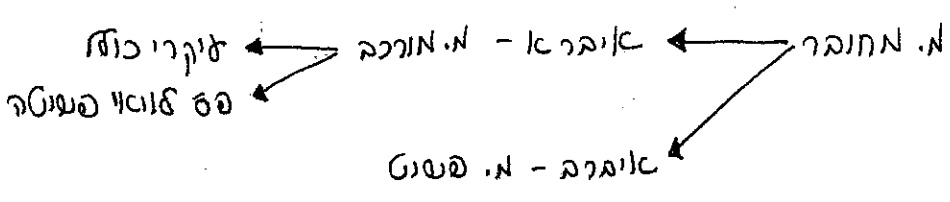
בפרק זה עליך לענות במחברות הבחינה על ארבע מהשאלות 29-35 (לכל שאלה - 6 נקודות).
שים לב: המשפטים בשאלות מפוסקים על פי כללי הפיסוק החדשים.

1. הנחיות כלליות לניתוח תחבירי:
העתק את המשפט למחברתך.
סיווג: - ציין את הסוג התחבירי של המשפט - פשוט, איחוי (מאוחה, מחובר), מורכב.
- אם המשפט (או חלק ממנו) חסר, בעל חלקים כוללים (כולל), בעל חלק ייחוד או בעל נושא סתמי - ציין זאת.
תחימה: - במשפט איחוי (או בפסוקית מאוחה) - תחם את האיברים, וציין את הסוג התחבירי של כל איבר.
- במשפט מורכב (או בפסוקית מורכבת) - תחם את הפסוקית או את הפסוקיות, וציין את התפקיד ואת הסוג התחבירי שלהן.
הגדרה: - אם יש במשפט מילים מודגשות בקו, ציין את תפקידן התחבירי.
2. הנחיות כלליות לשחבור:
- הקפד על משמעות הגיונית במשפט ששחברת.
- הוסף או השמט מילים על פי הצורך.
- פסק כהלכה את המשפט ששחברת.

29. נתח את המשפט שלפניך (לפי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש הפרק).

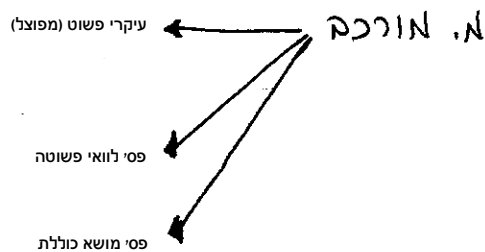
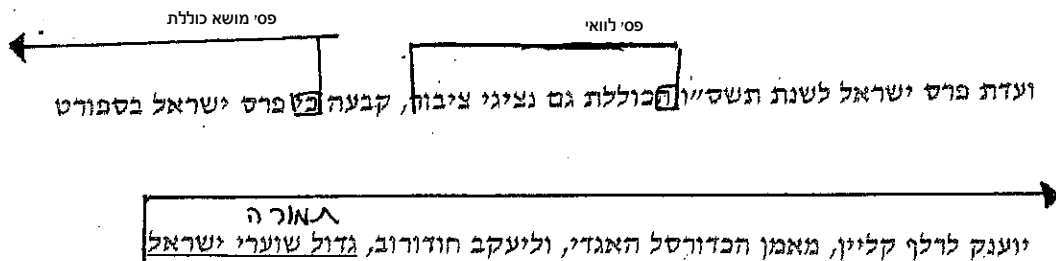
I הסופר הישראלי, עמוס עוז, מוערך מאוד בעולם בשל סגנון כתיבתו ובשל מגוון הנושאים

II שהזא בותב עליהם, (לכן) הוענק לו בגרמניה הפרס היוקרתי לשפרות, פרס גתה.

בשם משון פולשנים - חסר אתיאור סיבה (לכן)

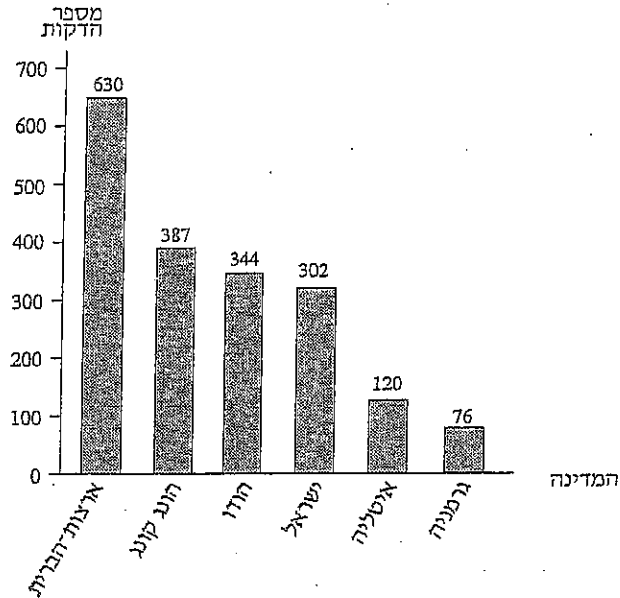
30. נתח את המשפט שלפניך (לפי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש הפרק).

א. פס' מושא כוללת - תאריך

31. לפניך תרשים. עיין בו, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.
(שים לב להנחיות לחבור שבראש פרק ד.)

מידת השימוש בטלפון סלולרי
(בממוצע ללקוח בחודש)

א. כתוב על פי התרשים משפט פשוט בעל נושא סתמי שיכלול נתונים על הונג קונג.
(2 נקודות)

ב. הונג קונג משתמשת בטלפון סלולרי 387 דקות בחודש.

ב. כתוב משפט מאונח בקשר של השוואה שיכלול נתונים על שתי מדינות שתבחר מן התרשים. (2 נקודות)

בארורה משתמשים בטלפון סלולרי 630 דקות בחודש, ואילו בגרמניה משתמשים בטלפון סלולרי 76 דקות בחודש.

ג. כתוב משפט פשוט שבו תביע את ההבדל בשימוש בטלפון הסלולרי בין ארצות-הברית ובין שאר המדינות. (2 נקודות)

מינה השימוש בטלפון סלולרי בארורה הוא רבה יותר מן המדינות התרשים.

32. קרא את המשפטים (1)-(4) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

(שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ד.)

- (1) ללווייתן חד-שן יש ניב ארוך.
  - (2) הניב של הלווייתן יכול להגיע לאורך של 2.70 מטרים.
  - (3) הניב הוא איבר חישה רגיש מאוד.
  - (4) על פני הניב מפורזים עשרה מיליון קצות עצבים.
- (מתוך הארץ, 15/12/05)
- א. שחבר את משפטים (1) ו-(2) למשפט פשוט. (2 נקודות)

ה'ניב הארוך של הלווייתן חד-שן יכול להגיע לאורך של 2.70 מטרים.

ב. שחבר את משפט (2) ואת המקור שממנו הובאו המשפטים למשפט מורכב בעל

פסוקית נושא. (2 נקודות)

נמצא על יפי ציטוט ה"אני" לפניו של הלווייתן יכול להגיע לאורך של

2.70 מ.

ג. שחבר את משפטים (3) ו-(4) למשפט מסוג תחבירי כלשהו בעל קשר של סיבה ותוצאה.

(2 נקודות)

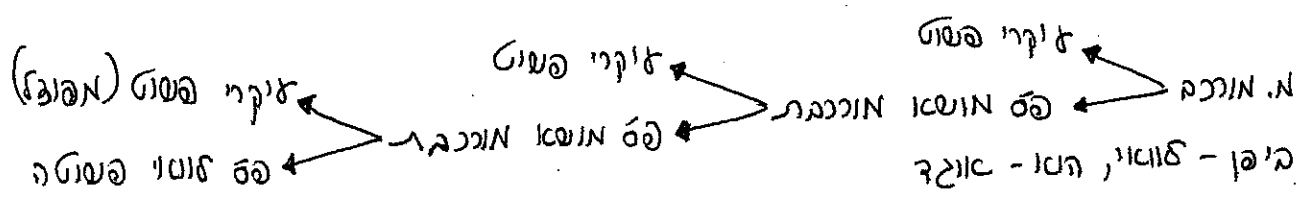
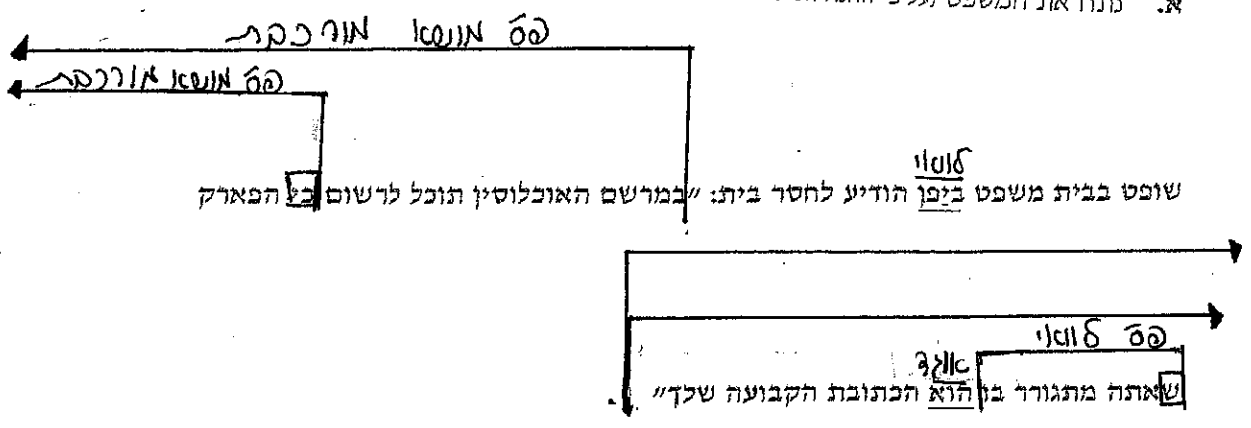
- על פני הניב מפזרים עשרה מיליון קצות עצבים, ולכן הניב אינו חישה רגיש מאוד.

ה

- מפני של על פני הניב מפזרים עשרה מיליון קצות עצבים, הניב בטו אינו חישה רגיש מאוד.

33. קרא את המשפט שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

א. נתח את המשפט (על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש פרק ד). (4 נקודות)

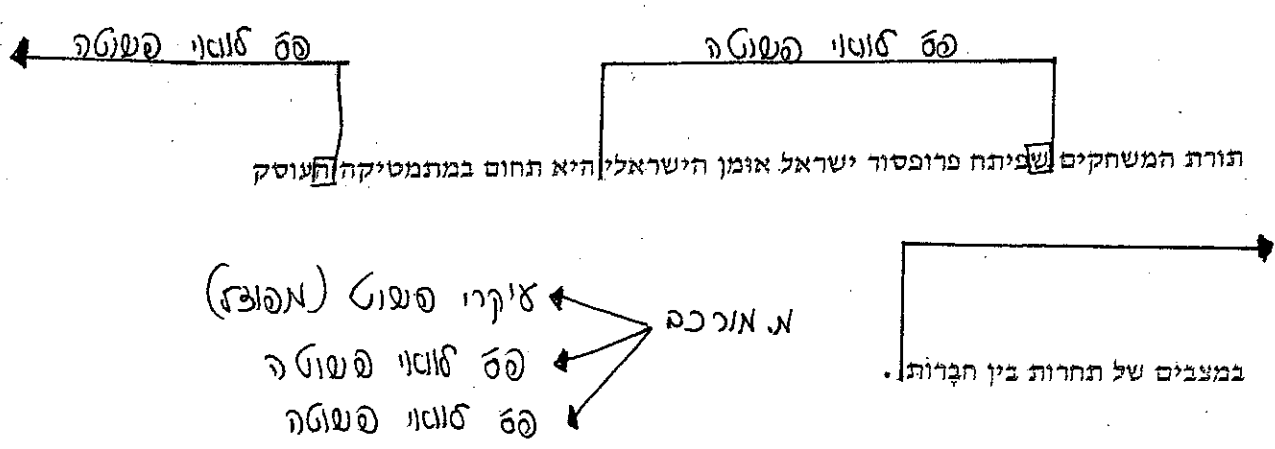

ב. שחבר את המשפט למשפט בדיבור עקיף (שים לב להנחיות לשהבור שבראש פרק ד). (2 נקודות)

לפני הבית משפט כיפן הניבד לחסר בית שבאיש האוכלוסין יוכס לרשום
 כי הפארק שהטו מתגורר בו הוא הכתובת הקבועה שלו.

34. קרא את המשפט שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

א. נתח את המשפט (על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש פרק ד). (3 נקודות)

ב. פרק את המשפט הנתון לשלושה משפטים פשוטים. (שים לב להנחיות לשחבור. שבראש פרק ד.)
 (3 נקודות)

1. פונף ישראל אומן הישראלי פווח אל תורת המשחקים.
2. תורת המשחקים היא תחום במתמטיקה.
3. גחוס זה עוסק במצבים של תחרות בין חברות.

35. א. לפניך משפט דרמשמעי.
 סגן המנהל החדש שיבח את העובדים על מסירותם לעבודה.
 כתוב מחדש את המשפט כך שיתקבלו שני משפטים, שכל אחד מהם מבטא משמעות אחת בלבד.
 (3 נקודות)

1. הסגן החדש של המנהל שיבח את העובדים על מסירותם לעבודה.
2. הסגן של המנהל החדש שיבח את העובדים על מסירותם לעבודה.

ב. לפניך משפט דרמשמעי.
 ראיתי את השבן מהקומה השלישית.
 נתח את המשפט בשתי דרכים, שכל אחת מהן מבטאת משמעות שונה של המשפט.
 (3 נקודות)

1. ראיתי את השבן שגר בקומה השלישית.
2. ראיתי מהקומה השלישית את השבן.

פרק ה - הבנה (28 נקודות)

קרא את המאמר שלפניך, וענה על השאלות שאחריו, לפי ההוראות.

גבול היכולת האנושית בספורט

(מעובד על פי מאמר מאת ר' לידור*, כמעט 2000, גיליון מס' 19, קיץ 1998)

- פסקה א
- שיא העולם בריצת 200 מטרים, שהושג באולימפיאדת אטלנטה (ארצות-הברית) בשנת 1996 ועמד על 19.32 שניות, הדהים לא רק את חובבי האתלטיקה הקלה, אלא אף את כל חובבי הספורט. מייקל ג'ונסון, האתלט שחום העור האמריקני, ניפץ את כל התחזיות המוקדמות לגבי ההישג הצפוי בריצת הגמר: הוא הצליח לקזז למעלה משלוש עשיריות השנייה מהשיא העולמי במקצוע זה (שיא שהיה שייך לג'ונסון עצמו והושג כחודש קודם לכן). מומחים לאתלטיקה קלה מנבאים ששיא זה יחזיק מעמד לפחות עד שנת 2015.
- פסקה ב
- האתלט מייקל ג'ונסון מייצג קבוצה איכותית של ספורטאים, שגורמת לנו לחזור ולהרהר בשאלה: מהו גבול היכולת האנושית של הספורטאי? כאשר נראה שהיכולת האנושית בספורט הגיעה לקצה גבולה – מגיע ספורטאי כמו ג'ונסון וממחיש בביצועיו שעוד יש מה לשפר ועוד יש למה לשאוף.
- פסקה ג
- קצב השיפור ביכולתו הגופנית של הספורטאי הואץ ביותר במהלך המאה האחרונה. חדירתם לתחום הספורט של מדעים שונים, כמו רפואה, פיזיולוגיה, פסיכולוגיה וסוציולוגיה – וכן ההתפתחות שחלה בטכנולוגיה, אפשרו למאמנים ולספורטאים לשפר את תהליך האימון, ולהתמקד בהיבטים התורמים לשיפור היכולת של הספורטאי.
- פסקה ד
- גורמים רבים מעורבים בתהליך השיפור של הישגי הספורטאי במהלך העשורים האחרונים. להלן רשימה חלקית של גורמים אלה:
- (1) האפשרות להתחרות נגד הספורטאים הטובים ביותר מכל רחבי העולם
  - (2) תזונה משופרת ומותאמת לסוג הפעילות הגופנית
  - (3) שיפור במשטחי התחרות והמשחק
  - (4) משטחי נחיתה רכים ומונעי פגיעות וזעזועים (כמו בקפיצה לגובה ובקפיצה במוט)
  - (5) עיצוב אווירודינמי של בגדי ספורט ושיפור בייצור הנעליים והתאמתן לדרישות הייחודיות של סוג הפעילות המבוצעת
  - (6) שיפור בצידוד (למשל במבנה האופניים)
  - (7) הגדלה של המשאבים המופנים מתקציב המדינה לתחום הספורט
  - (8) שיפור בשיטות ריפוי שמטרתן לקצר את תקופת ההתאוששות שלאחר פציעה
  - (9) כניסת משקיעים פרטיים ונותני חסות לספורט התחרותי

* ד"ר רוני לידור הוא ראש המעבדה להתנהגות מוטורית במכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זינגמן במכון וינגייט ומרצה בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה.

/המשך בעמוד 14/

- פסקה ה
לרשימה זו אפשר להוסיף אף את השימוש בסמים אסורים במהלך הפעילות הספורטיבית, כמו הורמון הגדילה והסטרואידים למיניהם. שימוש זה, על אף הסיכון הגבוה הכרוך בו, נפוץ כיום במגוון רחב של ענפי ספורט כמו אתלטיקה קלה ורכיבה על אופניים. נראה שהוא מאפשר לספורטאי לחזק את יכולתו הגופנית לקראת המאמץ הגופני המתיש שעליו להשקיע בעת התחרות או המשחק.
- פסקה ו
אולם הגורמים הללו אינם משפיעים במידה שווה על ההישגים בענפי הספורט השונים. לדוגמה, בביצועים מוטוריים קצרים, כמו בריצת 100 מטר, ההשפעה של חלק מהגורמים היא מזערית בגלל אופיו המהיר של הביצוע. לעומת זאת, בפעילות ספורטיבית ממושכת יותר ההשפעה של חלק מהגורמים עשויה להיות משמעותית יותר. ניתוח הישגים של אתלטים מאמץ הנחה זאת. מן הניתוח עולה כי בריצה ארוכה וממושכת כמו ריצת 5000 מטר, הדורשת מאמץ ממושך, השיפור בהישגים חד יותר מאשר בריצה קצרה כמו 100 מטר, הדורשת מאמץ קצר. בריצה כזו השיפור מתון הרבה יותר.
- פסקה ז
כאשר בוחנים את אחוזי השיפור בשיאי הספורטאים במהלך העשורים האחרונים עולה השאלה המתבקשת מאליה: האם הספורטאי של היום הגיע לקצה גבול יכולתו במילים אחרות, האם אפשר לנפץ עוד ועוד שיאים ולהגיע להישגים ולאילויות ביצוע טובים יותר בספורט התחרותי? ההבנה של תרומת מדע הפיזיולוגיה – ובעיקר הפיזיולוגיה של המאמץ – ושל מדע הפסיכולוגיה עשויה לסייע בחיזוי ההישגים בספורט בעתיד הקרוב ובעתיד הרחוק.
- פסקה ח
נתמקד בתחום הפסיכולוגיה, ובעיקר הפסיכולוגיה של הספורט והמאמץ הגופני. במהלך שלושת העשורים האחרונים סיפק תחום זה לספורטאי שיטות המלמדות אותו כיצד להתכונן מבחינה מנטלית* לאימון, למשחק ולתחרות. ספורטאים למדו לשפר את הקשב והריכוז במהלך התחרות או להירגע כאשר הם חשו עצבנות וחרדה, ולהציב לעצמם מטרות מאתגרות אך בנות הישג.
- פסקה ט
הדעה הרווחת כיום בין מומחי הספורט היא שלמצבן המנטלי של הספורטאי בזמן התחרות יש השפעה רבה על איכות הישגיו. מאמנים רבים בתחום הספורט התחרותי פיתחו גישות פסיכולוגיות שונות כדי להמריץ את הספורטאים להשיג עוד ועוד. וינסנט לומברדי, מאמן כדורגל אמריקני נודע, דחף את שחקניו לפסגות חדשות בכל עונה בעזרת אמרתו המפורסמת: "הניצחון הוא לא הדבר החשוב ביותר – הוא הדבר היחיד".
- פסקה י
אמנם קשה יותר ויותר לשבור שיאי עולם ולשחזר יכולת איכותית בספורט התחרותי, אולם אפשר בהחלט להיות אופטימיים ולהניח שהפוטנציאל האנושי בתחום זה טרם מיצה את עצמו; הקביעה ש"הגענו לקצה גבול היכולת" – מוקדמת מדי. סביר להניח שכל עוד המאמן והספורטאי נחושים בדעתם לשפר את הישגיהם – קצה גבול היכולת האנושית ימשיך להיות אתגר ברישיג.

* מנטלי – שכלי, נפשי

ענה על השאלות 36-40, ועל אחת מהשאלות 41 או 42.

36. המאמר פותח בדוגמה. מה רוצה הכותב להוכיח באמצעותה?
העתק למחברתך את התשובה הנכונה. (4 נקודות)
- (1) שאותו שחקן יכול לשבור את השיא של עצמו.
(2) שספורטאים עדיין מצליחים לשבור שיאי עולם בספורט.
(3) ששיא העולם הדהים את חובבי האתלטיקה.
(4) שהשיא של מייקל ג'ונסון יחזיק מעמד לפחות עד שנת 2015.

37. בשורה 37 כתוב: "הנחה זאת".
כתוב מהי ההנחה. (4 נקודות)

ההנחה היא שההשפעה של חלק מן הגורמים, המעורבים בתהליך השיפור של הישגי הספורטאי, עשויה להיות משמעותית יותר בפעילות ספורטיבית ממושכת, ומזערית בביצועים מוטוריים קצרים.

38. א. מהי השאלה המרכזית הנידונה במאמר? (2 נקודות)

א. השאלה המרכזית הנידונה בטקסט: האם ניתן לשבור עוד ועוד שיאים ולשפר את איכויות הביצוע, או שמא הספורטאים של היום הגיעו לקצה גבול היכולת האנושית?

ב. מהי דעתו של הכותב על שאלה זו? הבא מן המאמר הוכחות לדבריך. (4 נקודות)

ב. דעתו של כותב המאמר היא שניתן להיות אופטימיים ולהניח שהפוטנציאל האנושי בתחום זה טרם מיצה את עצמו.
הוכחות: בפסקה י' (שורה 58):
"הקביעה ש'הגענו לקצה גבול היכולת' - מוקדמת מדי. סביר להניח... קצה גבול היכולת האנושית ימשיך להיות אתגר בר-הישג".

39. בתחתית העמוד הראשון ובתחתית העמוד השני של המאמר מופיעות כוכביות. מהו תפקיד המידע המופיע בכל אחת מהכוכביות, ומה חשיבותו? (4 נקודות)

- * הכוכבית בתחתית העמוד הראשון מפרטת את תפקידו ואת תחום התמחותו של הכותב. חשיבותו של המידע בכך שהוא מעניק יתר אמינות לדבריו של הכותב.
- * הכוכבית השנייה מסבירה את פירוש המונח הלועזי "מנטלי". חשיבות המידע: מאפשר לקורא להבין טוב יותר את הנאמר בטקסט.

ענה על אחת מהשאלות 41 או 42.

40. "כל עוד המאמן והספורטאי נחושים בדעתם..." (שורה 59 במאמר).

מה פירוש הביטוי "נחוש בדעתו"?

העתק למחרתך את התשובה הנכונה. (2 נקודות)

(1) מנחש את העתיד

(2) ספקן

(3) מביע את חששו

(4) **החלטי**

41: הברון פֶּגֶר דֶּה קוֹבֶרְטֶן, שיזם את חידוש המשחקים האולימפיים בשנת 1894, אמר כי: "העיקר אינו הניצחון, כי אם ההשתתפות בתחרות".
וינסנט לומברדי בשורה 55 מצוטט באמרו: "הניצחון הוא לא הדבר החשוב ביותר – הוא הדבר היחיד".

א. משתי האמרות הללו עולים מסרים שונים: השווה ביניהם. (3 נקודות)

א. מחד, המסר של קוברטן הוא כי העיקר בתחרות הוא ההשתתפות בה בלי קשר לתוצאה. מסר מסוג זה מפחית במידה רבה את הלחץ מהספורטאי. מאידך, הגישה של וינסנט לומברדי שמה את הדגש העיקרי והבלעדי על הניצחון. מסר מסוג זה מעמיס יותר על הספורטאי מבחינה פיזית ופסיכולוגית כאחד.

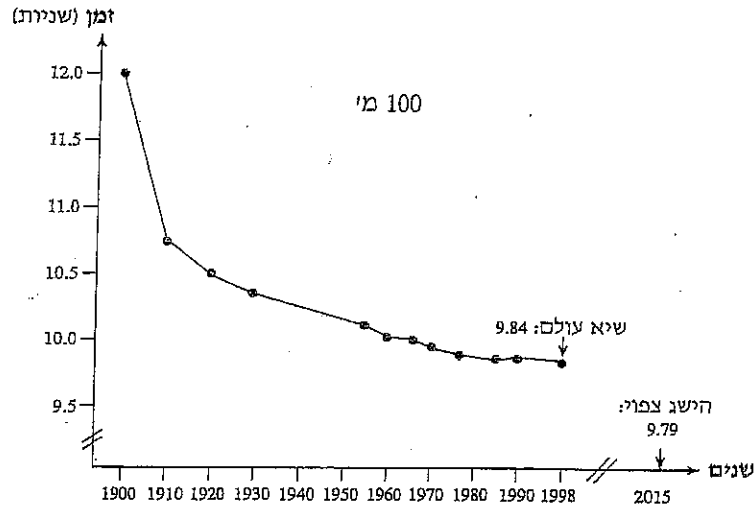
ב. האם לדעתך אחד מן המסרים הללו הולם את הגישה לספורט העולה מן המאמר? נמק את תשובתך על פי המאמר. (5 נקודות)

ב. המסר של וינסנט לומברדי (המסר השני) תואם יותר את הגישה לספורט, העולה מן המאמר. המאמר מתרכז בשיפור הישגי הספורטאים, בשאלה האם ניתן ואפשר לשבור שיאים נוספים ובשאלה מהם הגורמים העשויים לעזור, לשפר ולהשפיע על יכולת הספורטאים ועל סיכוייהם לביצועים טובים יותר.

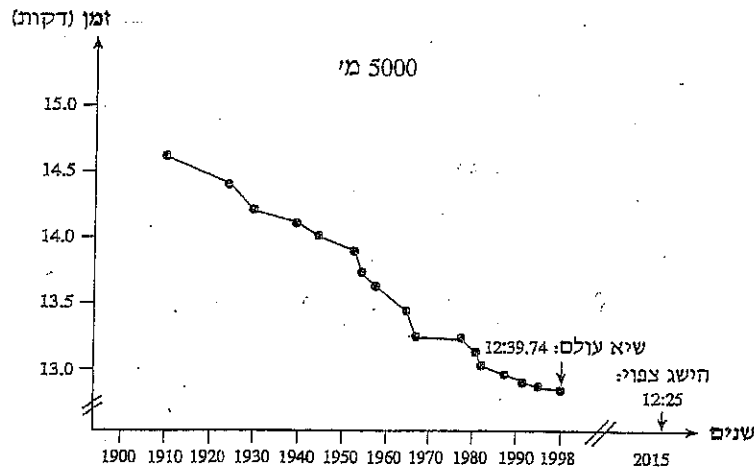
ידיעת הלשון והבעה, קיץ תשס"ו, 11104
+ נספח

42. למאמר, כפי שפורסם בכתב העת **כמעט 2000**, נלוו שני איורים. עיין באיורים II-I שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

איור I: עקומת השיפור של שיאי העולם בריצת 100 מ'

איור II: עקומת השיפור של שיאי העולם בריצת 5000 מ'

א. לאיזו פסקה במאמר קשורים האיורים? (2 נקודות)

פסקה 1

- ב. לפניך שני משפטים. איזה מהם מתאים לאיור I, ואיזה מהם מתאים לאיור II?
- החל משנת 1950 ניכר שיפור חד בהישגי הספורטאים. *מתאים לאיור II*
  - החל משנת 1950 ניכר שיפור מתון בהישגי הספורטאים. *מתאים לאיור I*
- (4 נקודות)

ג. כיצד ייתכן שהגרף בכל אחד מהאיורים נורב, אף על פי שהכותרת של כל גרף מדברת על שיפור? (2 נקודות)

ירידה בזמן מעידה על מהירות גבוהה יותר בזמן קצר יותר, ומכאן מעידה על שיפור בהישגים.